

Gras is om in te liggen..... deel 9.

Nasturtium

John Bruinsma

Op het moment van schrijven is het aantal rijpe Grote egelskoppen, mede dank zij onze lezers gestegen tot 86. Wie nog een bijdrage heeft, wordt verzocht hem zo spoedig mogelijk aan de schrijver te sturen of even op te bellen. Opgaven gaarne met vindplaats en datum. In 'Gras is om in te liggen, deel 7' kunt U nog eens na lezen wat de bedoeling is. Nu eerst ons nieuwe onderwerp.

Een beetje plantjeskijker (waar zijn die te koop?) herkent een 'Witte waterkers' als hij er een ziet. Goed te herkennen als Kruisbloem, met Pinksterbloem-achtige bladeren, maar dan groter en meer bladeren langs de stengel. De bloemen zijn veel kleiner dan die van de Pinksterbloem en bovendien wit. Typisch een plant van stromende beekjes/slootjes. Kortom een eenvoudig te herkennen plant. 'Gras is om in te liggen', zou 'Gras is om in te liggen' niet zijn, als er toch niet een addertje onder school. Achter de naam 'Witte waterkers' gaan namelijk twee soorten schuil. Om misverstand te voorkomen volgen we de nieuwste Nederlandse naamgeving, U weet wel: die van de 'Leidsche en Brusselsche Heeren'¹⁾. Wie dit verhaal dus met zijn eigen Flora wil volgen zij gewaarschuwd. De wetenschappelijke namen helpen in dit geval.

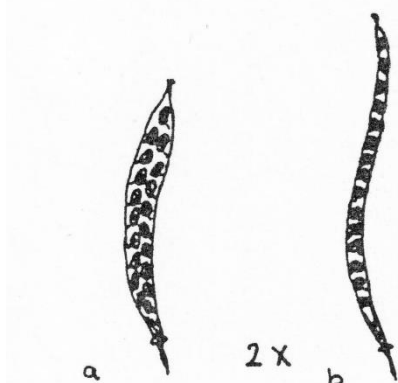
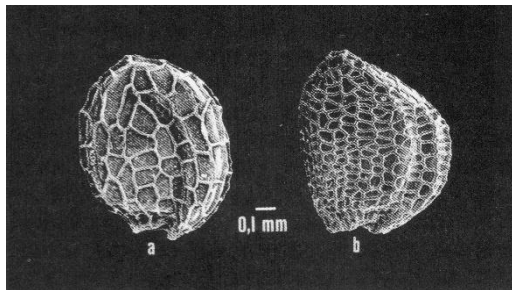
Het geslacht *Nasturtium* = Witte kers omvat in Nederland twee soorten:

Nasturtium officinale = Witte waterkers en *Nasturtium microphyllum* = Slanke waterkers.

Vegetatief zijn ze nauwelijks uit elkaar te houden, bloeiend met moeite. Het wachten is op rijp zaad, dat er van juni tot in de herfst kan zijn. Met een goede loep of een binoculaire is te zien, dat Witte waterkers grofmazige zaden heeft (25-50 ribbels aan elke kant) en Slanke waterkers fijnmazige zaden (meer dan 100 ribbels).

Dit soort verschillen zijn meestal het duidelijkst voor wie beide soorten kent. De foto's uit Eddy Weeda's Ecologische Flora kunnen daarbij helpen ²⁾. De zaden van

Witte waterkers liggen in twee rijen naast elkaar; de zaden van Slanke waterkers liggen achter elkaar. De hauw wordt daardoor slanker.

geopende hauwen van:

- a. Witte waterkers
- b. Slanke waterkers

Op de tekening van de vruchten is ook te zien dat bij beide soorten de zaden om en om links en rechts aan de hauw vast zitten. Daardoor is bij jonge vruchten niet altijd direct duidelijk hoe de zaden komen te liggen. De tekening is gemaakt naar herbariummateriaal in het Milieu Educatie Centrum.

De overige verschillenmerken zetten we even voor U op een rijtje:

	<u>Witte waterkers</u>	<u>Slanke waterkers</u>
lengte vrucht	13-18 mm	16-22 mm
lengte kroonblad	ca. 5 mm	ca. 6 mm

Als de plant bloeit, maar nog geen vruchten heeft, heb je daar dus niet echt veel aan.

Rond de eerste nachtvorsten kleurt Slanke waterkers rodekool-rood, volgens de Ecologische Flora doet de Witte waterkers dat niet. Wellicht een bruikbaar verschil.

Binnen het gebied van de Flora van Eindhoven ³⁾ is voor zover wij weten, de Slanke waterkers de enige soort. Hij krijgt zeldzaamheidscode 5: minder algemeen. De Witte waterkers is op de lijst van dubieuze soorten geplaatst. Hij werd van 7 km-hokken opgegeven. Hoewel Witte waterkers (in Nederland) een soort van kalkrijk water is, hoeven we niet per sé naar Zuid-Limburg om te kijken of bovenstaande kenmerken allemaal juist zijn.

In de Elzenloop, zo'n beetje op de grens van België en Nederland bij Bergeijk, staat massaal Witte Waterkers. De Elzenloop krijgt zijn water van de vloeiveiden van Lommel-Kolonie. De vloeiveiden worden gevoed met kalkrijk Maaswater uit het Albertkanaal. Dat zou het voorkomen aan de uitstroomzijde kunnen verklaren.

Via de Elzenloop, die overgaat in de Keunensloop en Beekloop, is het nog ongeveer 7 km. tot 'ons' Floragebied. De invloed van het kalkwater is dan wel uitgewerkt, de zaden kunnen wel zo ver meegenomen zijn. Klein kansje dus om pakweg bij Westerhoven, Dommelen en Valkenswaard de Witte waterkers te vinden. Het zou aardig zijn in dit jaargetijde al vast op de kleur van het blad te letten. En dan maar hopen of volgende zomer het echte bewijsmateriaal wil komen.

John Bruinsma

Noten:

- ¹⁾ R. van der Meijden en L. Vanhecke: Naamlijst van de flora van Nederland en België, Gorteria deel 13, nr. 5/6, dec. 1986.
- ²⁾ E.J. Weeda e.a. Nederlandse Oecologische flora, deel 2, 1987.
- ³⁾ J.H.P. Spronk; Flora van Eindhoven en omstreken, 1970 t/m 1987, 1987.

